

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
“ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ
МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ
ПРОСТІР”

21-22 травня 2009 року
м. Тернопіль

Тернопіль
ТДМУ
“Укрмедкнига”
2009

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції

**“ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ
МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ
ПРОСТІР”**

21-22 травня 2009 року

Тернопіль
ТДМУ
“Укрмедкнига”
2009

УДК 614.253.52(07.07)

Відповідальний за випуск: проф. Мисула І.Р.

Проблеми інтеграції української медичної освіти у світовий освітній простір/ Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції. – Тернопіль : ТДМУ, 2009. – 314 с.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА
ТЕОРЕТИЧНИХ КАФЕДРАХ: ДОСЯГНЕННЯ ТА НЕДОЛІКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ
НАВЧАННЯ

УДК 378.147:611.018

Алієва О.Г.

ЗАСТОСУВАННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ
ТА ЕМБРІОЛОГІЇ

Запорізький державний медичний університет

У роботі викладено досвід використання кредитно-модульної системи при навчанні студентів на кафедрі гістології, цитології та ембріології ЗДМУ. Виділено і проаналізовано позитивні і негативні сторони застосування кредитно-модульної системи. Кредитно-модульна система організації навчального процесу підготовки лікарів відкриває нові можливості в системі вищої медичної освіти. Форми і методи навчання потребують подальшого вдосконалення.

ПРИМЕНЕНИЕ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ НА КАФЕДРЕ ГИСТОЛОГИИ, ЦИТОЛОГИИ
И ЭМБРИОЛОГИИ

В работе представлен опыт использования кредитно-модульной системы при обучении студентов на кафедре гистологии, цитологии и эмбриологии ЗГМУ. Выделены и проанализированы положительные и отрицательные стороны применения кредитно-модульной системы. Кредитно-модульная система организации учебного процесса подготовки врачей открывает новые возможности в системе высшего медицинского образования. Формы и методы обучения нуждаются в дальнейшем совершенствовании.

APPLICATION OF CREDIT-MODULAR SYSTEM IN THE DEPARTMENT OF HISTOLOGY, CYTOLOGY
AND EMBRYOLOGY

The work presented an experience of use of credit-modular system at student's training on department of histology, cytology and embryology of ZSMU. The positive and negative sides of application of credit-modular system are allocated and analysed. The credit-modular system of the organization of educational process of preparation of doctors opens new opportunities in system of the high medical education. Forms and methods of teaching require the further perfection.

Ключові слова: кредитно-модульна система, медична освіта, форми та методи навчання.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, медицинское образование, формы и методы обучения.

Key words: credit-modular system, medical education, forms and methods of teaching.

Актуальність теми. На сучасному рівні реформування системи вищої освіти в Україні в зв'язку з упровадженням принципів Болонської конвенції до ВНЗ пред'являються нові вимоги щодо модернізації структури та змісту освіти, які орієнтовані на входження в європейський і світовий освітній простір [2]. Інтеграційний процес передбачає впровадження європейських норм і стандартів у медичну освіту, забезпечення переходу до кредитно-модульної системи і стимулюючої системи навчання [1]. Перший власний досвід застосування нової системи дозволяє виділити позитивні сторони і недоліки реформування, створює нові проблеми. Тому обговорення й аналіз застосування кредитно-модульної системи в українських ВНЗ зараз особливо важливе й актуальне для вирішення багатьох питань і виникаючих при реформуванні проблем, для пошуку власного шляху в розвитку освіти.

Аналіз досліджень і публікацій. Кредитно-модульна система освіти - це гнучка модель організації педагогічного процесу, який максимально мотивований, у більшому ступені орієнтований на студента. Використання в навчальному процесі модульної технології навчання підвищує пізнавальну активність і самостійність студентів при вирішенні навчальних задач, забезпечує індивідуальний підхід у навчанні, розвиток професійного інтересу і мотивації, сприяє ефективному формуванню практичних вмінь і навичок [5]. Однак багато моментів процесу інтеграції української освіти в європейське сприймаються громадськістю, у тому числі вченими і педагогами, далеко не однозначно [3,4, 6]. Перший досвід упровадження кредитно-модульної системи аргументує необхідність розроблення нових сучасних механізмів проведення навчального процесу, розробки чітких критеріїв оцінювання результатів навчання.

Метою роботи є аналіз власного досвіду використання кредитно-модульної системи при навчанні студентів на кафедрі гістології, цитології та ембріології ЗДМУ. Завдання роботи - виділити й обґрунтувати позитивні та негативні аспекти викладання за кредитно-модульною системою.

Аналіз та узагальнення. У сукупності весь процес навчання на практичних заняттях з гістології, цитології та ембріології розбивається на три етапи: мотиваційний, пізнавальний і контрольньо-корегуючий. Гістологія є одним з основних фундаментальних морфологічних предметів у медичній освіті. Виходячи з основних дидактичних цілей, що включають пізнавальні (засвоєння фундаментальних знань) і діяльні (підвищення певних функціональних навичок), курс предмета розділений на два основних модулі, що об'єднують у собі і гносеологічні, і діяльні принципи. Навчальним елементам модулів відповідає певний рівень засвоєння понять. Перший рівень-пізнавальний, який характеризується формуванням у студента базових понять, уявленням про основні властивості, ознаки предмета, процеси, вміння виділяти його з ряду інших предметів, явищ. Цьому рівню засвоєння відповідають такі поняття, як характеристики різних тканин організму, клітин і їхніх диферонів і т.п. Другий рівень - розуміння, яке включає буквальне і реконструктивне відтворення навчального матеріалу. При цьому студент не тільки відтворює навчальний матеріал, але й розуміє його сутність, може його пояснити, інтерпретувати, переказати своїми словами, привести конкретні

прикладі. До даного рівня засвоєння належать загальні уявлення про гістогенез, гістофізіологію і функціональні особливості різних тканин і клітин. Третій рівень - операційний (вміння застосувати теоретичні знання в практичних ситуаціях), який включає продуктивну діяльність. На цьому рівні студент не тільки показує розуміння функціональних залежностей між досліджуваними явищами, але і вирішує задачі, розкриваючи причинно-слідчі зв'язки, вміє зв'язати навчальний матеріал із практичним застосуванням. Для цього рівня кафедрою розроблений банк ситуаційних завдань із клінічною спрямованістю.

Застосування модульної системи навчання відкриває такі переваги:

- наближення змісту навчання до кінцевої цілі підготовки медичних фахівців обумовлено модульною побудовою навчальних планів;
- відмова від "зрівнялівки" в оцінюванні навчальної діяльності;
- формування відповідного мотиваційного стимулу для систематичного навчання, що сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- стимулювання студентів до змагання в навчальному процесі, до систематичної навчальної роботи в семестрі; поява у студентів можливості самостійного планування і контролю своєї навчальної діяльності, зіставлення її з діяльністю інших студентів, внесення необхідних корективів;
- поява в організаторів навчально-виховного процесу і викладачів можливості оцінювання за інтегральним рейтингом ставлення студентів до навчання, їхнього професійного росту на будь-якому етапі навчально-виховного процесу дозволяє індивідуалізувати навчальний процес.

Чітке дозування навчального матеріалу, інформаційно-методичне забезпечення з програмою логічно послідовних дій для студентів -усе це допомагає поліпшити якість і ефективність освітнього процесу в цілому. Величезне значення набувають такі форми навчання, як самостійна робота студентів і консультативна робота викладачів. Однак тут криються й основні проблеми даної системи, пов'язані з інформаційним, технічним і методичним забезпеченням самостійної роботи студентів, і недостатня кількість годин, яка запланована для консультативної діяльності викладачів. Негативними сторонами модульної системи можна виділити таке:

- сліпе копіювання європейських форм і методів навчання приводить до зайвої формалізації форм контролю-тестування нівелює особистість, студент навчається не заради знань, а заради рейтингових балів або заохочувальних стипендій;
- фактична відмова від традиційних форм навчання - усного опитування, обговорення тем занять;
- втрата фундаментальних базових знань приводить до зниження світоглядного і наукового кругозору студентів;
- спрямованість модульної системи на індивідуалізацію навчання цілком нівелюється великою наповненістю груп, що практикується в українських ВНЗ (всупереч вимогам Болонської декларації).

Висновки і перспективи подальших розробок. Кредитно-модульна система організації навчального процесу підготовки лікарів відкриває нові можливості в системі вищої медичної освіти. Вона сприяє створенню умов для самореалізації особистості студента як активного учасника навчального процесу, дозволяє сформувати у майбутніх лікарів цілісне світосприйняття і сучасний науково-практичний світогляд. Форми і методи навчання в умовах кредитно-модульної системи надалі потребують удосконалення з урахуванням кращого досвіду традиційних українських форм навчання.

Література

- 1.Каленюк І. Рух Європи до суспільства знань, Болонський процес і Україна / І. Каленюк , К. Корсак // Вища освіта України. - 2004. - № 3. - С. 22-28.
2. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали до першої лекції / М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, К.М. Лемківський, Ю.В. Сухарніков. - К.: Изд., 2004. - 24 с.
3. Проблеми адаптації вищої освіти в Україні до європейських стандартів і принципів Болонського процесу: Матеріали міжнародної наукової конференції, 23-26 березня 2004 року. - Ужгород, 2004. - 228 с.
- 4.Юцявичене П.А. Теория и практика модульного обучения / П.А. Юцявичене. - Каунас: Швиеса, 1989.
- 5.Gonzalez J. Tuning Educational Structures in Europe II: Universities' Contribution to the Bologna Process. / Ed. by Julia Gonzalez, Robert Wagenaar. - Bilbao: University of Deusto, 2005 // Матеріали офіційного сайту Проекту по настройке образовательных структур в Европе. - <http://www.tuning.unideusto.org/>
- 6.Russell M, James D. Modular Instruction: A Guide to the Design, Selection, Utilization and Evaluation of Modular Materials. / M. Russell, D. James - Minneapolis, MN: Burgess Publishing Company, 1974.

Ахтемійчук Ю. Т., Цигикало О.В., Слободян О.М., Проняєв Д.В., Гораш Є.В.

ІНТЕГРАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЯГНЕНЬ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС МОРФОЛОГІЧНИХ КАФЕДР - ВАЖЛИВА СКЛАДОВА УСВІДОМЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ У СТУДЕНТІВ

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

Усвідомлення принципів доказової медицини майбутніми лікарями повинно започатковуватися вже на перших курсах медичного університету, зокрема під час вивчення дисциплін морфологічного профілю. Традиційно підручники з анатомії, топографічної анатомії та оперативної хірургії наголошують на існуванні типологічних відмінностей у будові тіла, варіантах форми та топографії органів людини, але основний обсяг викладеного матеріалу та ілюстрацій висвітлюють тільки так звану нормальну будову. Між тим, труднощі діагностики та ускладнення під час лікування пацієнтів часто пов'язані саме з анатомічними варіантами внутрішніх органів, які притаманні кожній людині. Тому вже на перших курсах навчання кожен студент повинен *набувати* власний досвід спостереження варіантної анатомії людини, зіставляти кожен випадок з віковими особливостями та з конституційним типом. З цією метою кафедрою анатомії, топографічної анатомії та оперативної хірургії впроваджена інтеграція теоретичних та практичних результатів науково-дослідних робіт викладачів у навчальну роботу. Під час лекцій

<i>Черних В.П., Грищенко І.С., Огарь С.В., Віннік Л.М.</i> ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	47
Розділ II. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПАРТНЕРСЬКОЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНСЬКИХ І ЗАРУБІЖНИХ ВМ(Ф)НЗ	
<i>Голяченко О.М., Шульгай А.Г., Панчишин Н.Я., Смірнова В.Л., Романюк Л.М., Литвинова О.Н., Теренда Н.О., Федчишин Н.Є., Деремєнда Ю.М.</i> СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА В УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ І США.....	49
<i>Гончарова Н.Г., Сухомлінова І.Є., Морозова О.В., Гайдук Л.П., Пашко О.Є.</i> ЕКСПОРТ ОСВІТНИХ ПОСЛУГ ЗА ЛАШТУНКАМИ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ.....	50
<i>Гривенко С.Г.</i> СУЧАСНІ ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАННЯ ЕНДОВІДЕОХІРУРГІЇ.....	51
<i>Деревинська Т.І., Фізор Н.С.</i> ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ КУРСУ “ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ СВІТОВОЇ МЕДИЦИНИ”.....	54
<i>Нарійчук М. Д.</i> ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР.....	55
<i>Нечитайло Ю.М., Безрук В.В., Ковтюк Н.І.</i> ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	58
<i>Олійник О.В., Гнатів В.В., Беденюк А.Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНЕСТЕЗИОЛОГІЇ В УКРАЇНІ ТА ЙОГО ПОРІВНЯННЯ З ТАКИМ У ВІДЕНСЬКОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	59
<i>Сокурєнко Н.Д., Гузенко Т.А., Сіліна Т.М., Стельмащук Н.М., Дубінський Ю.П.</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПО ВПРОВАДЖЕННЮ НОВИХ ФОРМ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ БЮЛЕТЕНІВ БЮРО ІНФОРМАЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ В УКРАЇНІ.....	61
Розділ III. ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА ТЕОРЕТИЧНИХ КАФЕДРАХ: ДОСЯГНЕННЯ ТА НЕДОЛІКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ	
<i>Алієва О.Г.</i> ЗАСТОСУВАННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ.....	63
<i>Ахтемійчук Ю.Т., Цигикало О.В., Слободян О.М., Проняєв Д.В., Гораши Є.В.</i> ІНТЕГРАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЯГНЕНЬ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС МОРФОЛОГІЧНИХ КАФЕДР - ВАЖЛИВА СКЛАДОВА УСВІДОМЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ У СТУДЕНТІВ.....	64
<i>Бадюк М.І., Гудима А.А., Худзик О.М.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДР МЕДИЦИНИ КАТАСТРОФ І ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ У СВІТЛІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ СТВОРЕННЯ ЄДИНОЇ СИСТЕМИ НАДАННЯ ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ДО 2010 РОКУ.....	65
<i>Бажора Ю.І., Чеснокова М.М., Шевелєнкова А.В., Левицька Н. А.</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ СКЛАДАННЯ КРОКІВ З МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ.....	66
<i>Бобирьов В.М., Важнича О.М., Дев'яткіна Т.О., Колот Е.Г., Луценко Р.В., Рябушко М.М., Власова О.В., Петрова Т.А., Островська Т.Ю.</i> ВИВЧЕННЯ БАЗИСНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ В СВІТЛІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЗГОДИ МІЖ ЛІКАРЕМ І ПАЦІЄНТОМ.....	67
<i>Бреус В. Є., Ульянов В. О.</i> ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕСТОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	69
<i>Бурячківський Е.С., Литвиненко М.В.</i> КЛІНІЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ПАТОМОРФОЛОГІЇ ЗА УМОВ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО- МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ: ПРОБЛЕМИ І РІШЕННЯ.....	69
<i>Вадзюк С.Н., Папінко І.Я., Волкова Н.М., Зятковська Н.Є., Денефіль О.В., Паньків І.Б., Отчєнашєнко В.А., Цибульська Л.С., Бєгош Н.Б., Явний Ю.М.</i> ХАРАКТЕРИСТИКА МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ФІЗІОЛОГІЇ У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ.....	70
<i>Васєцька Л.І., Лебєденко І.Л., Старостєнко К.І.</i> МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ У КРЕДИТНО- МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМІ.....	71